

Finansdepartementet
Postboks 8008 - Dep.
0030 OSLO

Dato: 11.09.2009

Vår ref.: 09-455 LPA/SR
Deres ref.: 09/3131 FM MAO

Høring – Utredning om brede pensjonsordninger

Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) viser til brev fra Finansdepartementet av 09.06.2009 vedrørende høringen om utredning om brede pensjonsordninger (NOU 2009:13).

FNH støtter forslaget om å få utredet nye tjenestepensjonsordninger som skal innføres sammen med andre regelverk som skal tilpasses den nye folketrygden, samt forslaget om å heve maksimalsatsene for innskuddspensjonsordninger. Vi ønsker å fremheve næringens behov for forutsigbare rammevilkår, og at implementering av nytt regelverk skjer som en helhetlig prosess. Det er klart uheldig for både kunde og selskap om prosessen med å endre kundekontrakter eventuelt må skje flere ganger.

Vi har også noen kommentarer knyttet til definisjonen av brede pensjonsordninger som utvalget har lagt til grunn, mulige effekter av tariffesting av tjenestepensjoner og eventuelt behov for ytterligere utredninger.

1. Vurdering av nye tjenestepensjonsordninger

Generelt støtter FNH utvalgets forslag om vurdering av nye hybridordninger. Disse er godt tilpasset intensjonene i ny folketrygd, ved at hvert år i arbeid gir en pensjonsopptjening, og de støtter opp om arbeidslinjen. Samtidig gir de en bedre kostnadskontroll for bedriftene enn sluttlønnbaserte ytelsesordninger, men ligger nærmere ytelsesordninger enn det de rene innskuddsordningene gjør. Hybridordninger vil derfor kunne være et godt alternativt for bedrifter som vurderer å gå over fra ytelsesordning til innskuddsordning, men som synes overgangen er litt for stor. FNH mener at det bør tillates et bredt spekter av slike ordninger.

FNH mener videre at hybriden vil kunne bli et attraktivt produkt innen private ytelsesbaserte tjenestepensjonsordninger i fremtiden, men ytelsesbaserte ordninger basert på sluttlønn må fortsatt tillates og tilpasses ny folketrygd. Ved overgang til nye produkter vil det bli mange

FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

Postadresse/Postal address: Pb. 2473 Solli, 0202 Oslo, Norway. Kontoradresse/ Visiting address: Hansteens gate 2, Oslo
Telefon/Telephone: (+47) 23 28 42 00. E-mail: fnh@fnh.no. web: www.fnh.no. Organisasjonsnr.: Finansnæringens
Hovedorganisasjon: NO 981 423 682, Finansnæringens Servicekontor: NO 969 000 938

lukkede ordninger, og det må derfor sikres at ytelsesordningene får gode overgangsordninger og lukkemuligheter.

Ved fastsettelse av satser for pensjonsopptjening i hybridordningene, må det vurderes hvordan disse skal utformes. Det må tas hensyn til at slik opptjening vil avhenge av forutsetninger om uttaksalder av pensjon og antall opptjeningsår. Videre vil forventninger om lønnsutvikling og avkastning som eventuelt tilføres opptjent pensjon, samt lønnsreguleringen av opptjente rettigheter i folketrygden før pensjonsalder være faktorer som kan eller bør vurderes når opptjeningsprosenten skal fastsettes. Det må videre vurderes hvordan og om det skal tas hensyn til delingstallet for forskjellige årskull.

Det er lagt opp til overgangsregler for folketrygden slik at det kun er personer født i 1963 og senere som i sin helhet blir omfattet av ny folketrygd. Det betyr at det bør være mulig å fastsette andre opptjeningssatser i hybridordningene for personer født før 1963 i tråd med overgangsreglene til ny folketrygd.

FNH mener at det bør tillates et bredt spekter av hybridordninger og at det sikres at ytelsesordninger får gode overgangsordninger og lukkemuligheter. Videre forutsetter vi at det i det videre arbeidet med hybridordninger tas hensyn til faktorer som kan påvirke eventuell fastsettelse av opptjeningssatser som angitt over.

1.1 Regnskapsregler

FNH mener at det må være en forutsetning at hybridproduktene utformes slik at de skal regnskapsføres tilsvarende som innskuddspensjon, dvs. ingen balanseføring av midler. Vi mener videre at regnskapsføringsreglene må være klare før loven med nye produkter fastsettes og selskapene starter produksjon av produktene. Vi forutsetter at Finansdepartementet har en aktiv rolle i få på plass en slik vurdering i tide i forhold til utredningsarbeidet.

Samtidig må arbeidet med å vurdere regnskapsreglene knyttet til sluttlønnbaserte ytelsesordninger fortsette med tanke på en avklaring, jf. FNHs brev til departementet av 04.05.2007 angående regnskapsføring av ytelsesbaserte ordninger, samt brev av 20.09.2007 (vedlegg 1). I den forbindelse vises det også til det europeiske høringsnotatet om regnskapsføring av pensjoner fra januar 2008, som ble utgitt av European Financial Reporting Advisory Group i samarbeid med flere nasjonale europeiske standardsettere. Dette arbeidet synes for øvrig å avvike fra den holdning Norsk RegnskapsStiftelse har når det gjelder regnskapsføring av ytelsesbaserte pensjonsordninger.

FNH ber om at Finansdepartementet sikrer at reglene for regnskapsføring av hybridprodukter er klar før loven med nye produkter fastsettes.

1.2 Risikodekninger

Utvalget har kun vurdert alderspensjon og ikke risikodekninger. Dermed mangler en vesentlig del av et tjenstepensjonsprodukt og muligheten til å vurdere hvordan helheten i regelverket blir. Risikodekningene tilknyttet hybrider må derfor vurderes.

Vi viser også til vedlagte brev fra FNH til Finansdepartementet av 06.11.2006 angående mulighet til å fastsette risikodekninger knyttet til innskuddsordninger uavhengig av tjenestetid, eller med begrenset hensyntagen til tjenestetid (vedlegg 2).

Siden uførepensjon og etterlattedekninger kan tenkes endret i ny folketrygd, og utbetalingsreglene for uførepensjon uansett stadig endres, bør fastsettelsen av disse dekningene så langt det er mulig ikke være avhengig av løsningene i folketrygden. Forholdet mellom uførepensjon og premie-/innskuddsfritak og fleksibel pensjonsalder må vurderes spesielt.

FNH ber om at risikodekninger tilknyttet hybridordningene utredes nærmere slik at eventuelt nytt regelverk for disse dekningene trer i kraft samtidig med regelverket for alderspensjon.

1.3 Medregning

FNH ønsker forenklinger i medregningsregelverket slik at medregning/medflytting blir mer attraktivt. Det vil kunne være lettere for den enkelte å ikke ha så mange fripoliser og pensjonskapitalbevis å forholde seg til. Gitt at alle pensjonsordninger var like, ville medregning/medflytting være enkelt. Vi støtter derfor at det utredes bedre medregningsregler og mulige regler som gjør at det ikke blir nødvendig å utstede fripoliser.

Det kan imidlertid reises en rekke spørsmål knyttet til medregning som ikke er vurdert av utvalget. Det er i NOU-en nevnt at når det ikke utstedes fripoliser, så vil det kunne bli et spørsmål om bedriften skal dekke alle kostnader, og om det er eksisterende eller tidligere arbeidsgiver som skal betale og hvor mye. Mulig avsetning av administrasjonsreserver for pensjonister kommer også inn i bildet ved en slik flytting. Videre må det vurderes hvorvidt medregningsreglene bør gjelde uavhengig av om ordningene er sluttlønnbaserte eller ikke.

Dersom fripoliser i fremtiden gis økt mulighet for sammenstilling (en slags sammenslåing, men uten at dekningene endres), vil det i fremtiden være kunne bli et relativt enkelt system ved at hver person har *en* fripolise og *ett* pensjonskapitalbevis. Behovet for medregning er da ikke så stort hvis hensikten bare er at den enkelte skal ha få avtaler å forholde seg til. Gjennom de opprettede pensjonsportalene (Norsk Pensjon og NAV) vil den enkelte selv ha god oversikt over sine pensjoner.

FNH støtter at det utredes bedre medregningsregler og mulige regler som gjør at det ikke blir nødvendig å utstede fripoliser.

1.4 Regulering av kapitalen og grunnlagsrente

For å få en god oppregulering av ytelsene i hybridordningen bør det åpnes for produkter der garantert rente kan være 0 %, og avkastning ut over dette tilføres den enkelte. Dette er et meget mer forståelig produkt for de ansatte. Det vil da være mer sannsynlig å få en regulering på ytelsene som tilsvarer lønnsveksten enn dersom det legges til grunn en høyere garantert rente (som igjen fører til lavere tilført avkastning som kan gå til oppregulering). Det er likevel mulig at bedriftene og de ansatte vil ønske produkter som gir en garantert rente som er høyere enn 0 %, slik at mulighetene for å tilby et slikt produkt bør være valgfritt.

Det kan videre tenkes en rekke andre varianter enn at den enkelte får alt overskudd, som for eksempel at foretaket får en viss andel av overskuddet. På den måten er det også mer akseptabelt at bedriften må betale alle kostnadene knyttet til ordningen.

Det bør også vurderes om det bør være mulig å tilby hybridordninger med investeringsvalg, herunder individuelt investeringsvalg. Det må i så fall vurderes hvordan et slikt produkt skal håndteres.

FNH støtter *ikke* at modellen som foreslås i utredningen om at det skal dannes et overskudd i bedriftenes premiefond som skal forsøke å sikre lønnsregulering på ytelsene blir den eneste mulige. Fondet vil være utsatt for uhensiktsmessige svingninger som følge av ansatte som slutter og begynner i foretaket. Forholdet til eventuelle risikodekninger og regulering av disse må i så fall også utredes. Det vil også kunne bli diskusjoner knyttet til hvilken lønnsregulering som skal legges til grunn, og om den kan eller skal være lik for forskjellige yrkesgrupper i samme bedrift.

FNH er også bekymret over at en slik løsning kan bli misvisende og få ansatte til å tro at de får lønnsregulert pensjonen. Videre kan de ansatte oppfatte at det ligger en underliggende forpliktelse om oppregulering som kan føre til at ordningen må regnskapsføres som en ytelsesordning.

Dersom foretaket ønsker det, bør det være mulig å betale inn ekstra i enkelte år til regulering, uten at dette gir plikt for tilsvarende innbetalinger annet enn i det enkelte året.

FNH mener at det må tillates forskjellige reguleringstyper for pensjoner under opptjening i hybridproduktene.

1.5 Fleksibel pensjonsalder

FNH forutsetter at det innføres fleksibel pensjonsalder på alle tjenestepensjonsordninger i fremtiden (også de lukkede ordningene). Det burde være uproblematisk å ha fleksibel pensjonsalder i hybridordningen, i det opptjeningen der er mer tilpasset den nye alderspensjonen i folketrygden enn de sluttlønnbaserte ordningene.

FNH forutsetter at det blir fleksibel pensjonsalder i hybridordningene.

2. Vurdering av innskuddspensjonsordninger

2.1 Økte grenser

FNH støtter at de maksimale grensene for innskudd i innskuddspensjon settes høyere slik at det blir lettere å oppnå samme ytelse som i ytelsesordninger/hybrider for eldre arbeidstakere der ytelsesordningen konverteres til innskuddsordning.

FNH mener videre at grensen bør økes for *alle arbeidstakere* ut fra at satsene i sin tid ble fastsatt ut fra alt for optimistiske antagelser om avkastning. I høringsnotat – utkast til forskrift til lov om innskuddspensjon fra Finansdepartementet 03.10.2000 ble det som bakgrunn for fastsettelsen av maksimalsatser vist kompensasjonsgrad (pensjon i prosent av lønn) ut fra forutsetninger om realavkastningen på henholdsvis 6,5 %, 8,5 % og 10 %. Nyere historikk viser at disse forutsetningene var meget optimistiske, og FNH mener at maksimalgrensene for innskudd må vurderes ut fra nye og mer realistiske forutsetninger om avkastning. Vi vil i den forbindelse vise til at det i NOU1999:32 Utkast til lov om innskuddspensjon ble tatt opp at innskuddssatsene bør vurderes med visse mellomrom, noe Finansdepartementet ikke var uenig i i den oppfølgende odelstingsproposisjonen.

Ved innføring av ny folketrygd vil det i fremtiden ikke bli gitt folketrygd for lønn over 7,1 G, mens det etter dagens regler gis folketrygd for lønn helt opp til 12 G. Dette vil i seg selv gi behov for økte maksimalsatser for lønn over 7,1 G. Dersom utbetalingsperioden også skal øke, som foreslått i NOU 2009:13, vil dette også føre til behov for større innskudd for å opprettholde samme årlige pensjonsytelse som under dagens regler.

Det må i denne forbindelse vurderes hva som skal være akseptabel kompensasjonsgrad for personer som tar ut pensjon allerede ved 62 år.

FNH ber om at maksimalsatsene for innskuddspensjon vurderes på nytt i lys av senere tids utvikling i finansmarkedet, nye regler for folketrygd, lenger utbetalingsperiode og innføring av fleksibel pensjonsalder.

2.2 Opptjening fra første lønnskrone

FNH mener at innskuddet i innskuddspensjon må beregnes ut fra første lønnskrone, og ikke bare for lønn over 1 G som i dag. På den måten likestilles innskuddspensjon med den nye folketrygdens som også beregnes fra første lønnskrone. Tilsvarende bør alle ansatte ha krav på medlemskap uavhengig av stillingsprosent.

Endringen vil føre til store forenklinger når det gjelder tolkning av hvem som er deltidsansatt m.m., fordi *alle* da skal med i ordningen uansett lønn. Dette vil gi betydelige administrative

forenklinger hos pensjonsleverandørene, og foretakene vil dermed spare administrasjonskostnader.

FNH ber om at lov om innskuddspensjon endres slik at opptjeningen skjer fra første lønnskrone.

3. Lengde på pensjonsutbetalingene

Utvalget tar opp at fordi kvinner lever lenger enn menn, bør minste utbetalingsperiode forlenges ut over 10 år.

Det vil være ekstra behov for lengre utbetaling enn 10 år ved innføring av fleksibel pensjonsalder. Hvis en person går av med pensjon ved 62 år, vil vedkommende kun ha utbetaling til 72 år med 10 års utbetaling. Med tanke på at stadig flere lever lenge, vil det være samfunnsmessig bedre med utbetaling i lengre periode, for eksempel i minst 15 år.

FNH mener derfor minste utbetalingsperiode bør forlenges i forhold til dagens regler.

4. Definisjon av brede ordninger

I NOU 2009:13 er det gitt en definisjon på hva som er ”brede pensjonsordninger” ut fra to dimensjoner, der den ene dimensjonen går på hvor mange som er omfattet av en pensjonsordning på tvers av uavhengige foretak. Den andre dimensjonen går på i hvilken grad pensjonsproduktene er harmonisert. Ut fra dette tolker vi det slik at obligatorisk tjenstepensjon ikke er omfattet av ”brede”-begrepet i NOU-en. Dette mener vi er en for snever angrepsvinkel.

Vi oppfatter at lov om obligatorisk tjenstepensjon sikrer visse minimumskrav til tjenstepensjon for alle arbeidstakere i Norge, og således må være den ”bredeste” ordningen som finnes.

5. Tariffesting

I punktene nedenfor har FNH gitt noen kommentarer knyttet til tariffesting av tjenstepensjoner. FNH representerer pensjonsleverandører. Hvorvidt arbeidslivets parter ønsker å tariffeste tjenstepensjonsordninger eller ikke vil være opp til dem, men vi vil påpeke viktigheten av å ha godt nok grunnlag for å fatte beslutning om tariffesting.

Vi mener at utredningen i langt større grad kunne belyst effektene av tariffesting slik at det kunne vært lettere for partene å vurdere om, og i så fall hvordan, tariffesting kunne være aktuelt.

Dersom det innføres tariffesting som bestemmer pensjonsordninger, mener FNH at det må være innenfor et system som sikrer mangfold i markedsaktører og som sikrer god og sunn konkurransen i pensjonsmarkedet (ikke bare på forvaltning av midler).

5.1 Tariffesting innenfor dagens system

Dersom tariffesting fører til at det i fremtiden bare fantes en eller et par typer pensjonsordninger, dvs. at de fleste ordninger er både av samme type og har samme omfang, så vil håndteringen av disse ordningene bli langt enklere enn i dag. Enkelheten kan da både gjelde for forståelsen for de ansatte og i forhold til lavere kostnader ved produktene.

I dag er det et krav om at alle ansatte i samme bedrift skal ha samme pensjonsordning. Dersom en bedrift må følge forskjellige tariffavtaler når det gjelder pensjonsdekning, vil bedriften måtte vurdere hvilken pensjonsordning som gir best dekning og velge den (jf. NOU-en). Det vil imidlertid kun være i et fåtall tilfeller at det vil være mulig å foreta en god vurdering av hvilken pensjonsavtale som gir best dekning. I vedlegg 3 gir vi eksempler på hvordan det vil være vanskelig å vurdere kvalitetsforskjeller eller ”godhet” mellom ordninger.

Samtidig vil en person som er med i en arbeidstakerorganisasjon uansett havne forskjellig ut i forhold til pensjon ut fra hvilken ordning arbeidsgiveren har. For eksempel kan det tenkes at en rørlegger får en mye bedre dekning i en bedrift som har ordning som er avtalt med ingeniørene, enn en bedrift som har samme avtale som rørleggere.

Dernest kan det være vanskelig å avklare hvilke tariffavtaler som skal vurderes. En person kan være med i flere tarifforganisasjoner på en gang, for eksempel både være med i Juristforbundet og Finansforbundet. Og vedkommende kan være ansatt i det offentlige. Hvilken tariffavtale som da skal gjelde må til enhver tid være avklart.

5.2 Prinsippet om likhet i bedriften

Som det vises i punkt 5.1 er det vanskelig, om ikke umulig, å sikre et godt system bygget på tariffavtale som bestemmer pensjonsordning og samtidig beholde kravet om lik pensjonsordning for alle i bedriften. Dersom det skal innføres tariffavtalesfesting av pensjon på bredt nivå i Norge bør det derfor vurderes å endre kravet i pensjonslovene om at alle ansatte i samme bedrift skal være med i samme pensjonsordning.

5.3 Andre former for tariffesting

Tariffesting av tjenestepensjonsordninger kan ha ulike fortolkninger. I utredningen vurderes først og fremst at selve pensjonsordningen skal fastsettes i tariffavtale. Det kan imidlertid også tenkes andre former for tariffesting. Drøftinger eller avtale om prosedyre ved endring av pensjonsavtale kan også være å betrakte som tariffesting.

6. Økt bruk av fellestiltak/bredere organisering

I FNHs medlemsbedrifter finnes det i dag flere titalls innkjøpsfelleskap, men ingen fellesordninger. Innkjøpsfelleskapene er etablert via bransjeorganisasjoner eller forretningskjeder m.m. Vi er ikke kjent med operative fellesordninger eller felleskasser basert på private foretak.

FNH mener at økt bruk av felleskasser, fellesordninger og ikke minst innkjøpsfellesskap er noe som vil kunne føre til en større harmonisering av produkter i markedet. Disse fellestilltakene må det imidlertid være opp til det enkelte foretak, eventuelt partene i arbeidslivet, å benytte seg av.

7. Sikre konkurransen i markedet

Dersom det innføres tariffesting som bestemmer pensjonsordninger, mener FNH at det må være innenfor et system som sikrer mangfold i markedsaktører og som sikrer god og sunn konkurransen i pensjonsmarkedet (ikke bare på forvaltning av midler). Konkurransen i et marked vil stimulere til produktutvikling og lavere kostnader for foretakene.

Det er viktig å merke seg at obligatorisk tjenstepensjon ble lagt til det private tjenstepensjonsmarkedet for å benytte et eksisterende system og ikke fortrenge eksisterende ordninger. Regjeringen la vekt på dette i sin Stortingsmelding nr. 12 (2004-2005) Pensjonsreform – trygghet for pensjonene, der de påpeker følgende:

”Regjeringen legger til grunn at fordelene med en løsning basert på gjeldende lovgivning er at allerede eksisterende pensjonsordninger, etablert i medhold av foretakspensjonsloven eller innskuddspensjonsloven, vil kunne videreføres slik de er i dag forutsatt at de oppfyller minstekravene til obligatorisk tjenstepensjon eller anses som bedre enn en pensjonsordning basert på disse minstekravene. Med Modell II¹ legger Regjeringen til grunn at man derfor ikke risikerer, slik man gjør hvis Modell I eller III velges, at eksisterende ordninger blir fortrent og opphører. Regjeringen peker også på at man unngår at det offentlige går inn og overtar ansvaret for å tilby og forvalte supplerende pensjonsordninger.”

¹ Modell II bygger på at foretak uten pensjonsordning skal pålegges å opprette pensjonsordning for sine ansatte (Pensjonsmeldingen side 124). Pensjonsordningene skal bygge på eksisterende pensjonslovgivning, og lovgivningen om obligatorisk tjenstepensjon vil pålegge den enkelte arbeidsgiver å ha supplerende pensjonsordning som oppfyller visse minstekrav. Eksisterende pensjonsordninger vil kunne videreføres så sant den er like bra eller bedre enn pensjonsordning basert på minstekravene for obligatorisk tjenstepensjon.

8. Avsluttende kommentarer

FNH støtter at Banklovkommisjonen nå utreder nye pensjonsprodukter, og håper regelverket for disse kan komme på plass raskt, siden det er et stort behov i markedet for denne type produkter.

Med vennlig hilsen

Finansnæringens Hovedorganisasjon

Sissel Rødevand
direktør, avdelingsleder

Vedlegg 1: FNHs brev til Finansdepartementet av 04.05.2007 og 20.09.2007

Vedlegg 2: FNHs brev til Finansdepartementet av 06.11.2006

Vedlegg 3: Hvordan sammenligne kvaliteten i forskjellige tjenstepensjonsordninger

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 OSLO

Dato: 04.05.2007

Vår ref.:2006/00672 – LPA/SR
Deres ref.:

Regnskapsføring av ytelsesbaserte pensjonsordninger

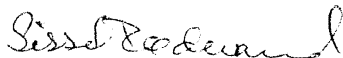
Vi viser til vår høringsuttalelse til utkastet til veiledning om fastsettelse av beregningsforutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger etter IAS 19 og NRS 6 av 28.03.07 som er vedlagt. I høringsuttalelsen uttaler vi følgende under punkt 2:

”FNH vil innledningsvis gi uttrykk for at vi mener at det bør foretas en nærmere vurdering av i hvilken grad pensjonskostnadene i norske ytelsesordninger må regnskapsføres slik det gjøres i dag, eller om disse ordningene kan klassifiseres som innskuddsordninger i regnskapsmessig forstand. Vi viser her til de synspunkter som lederen av Banklovkommissjonen, professor Erling Selvig, har kommet med. FNH vil utdype denne problemstillingen nærmere i et eget brev til RegnskapsStiftelsen.”

Vårt bransjestyre liv og pensjon har besluttet at vi skal få foretatt en kartlegging av hvordan tilsvarende tjenstepensjoner og bedriftsforpliktelser regnskapsføres i andre land, samt i hvilken grad det faktisk finnes helt tilsvarende avtaler i andre land. Vi vil komme tilbake til saken når utredningen er ferdigstilt.

Til orientering er tilsvarende informasjon sendt til Norsk RegnskapsStiftelse.

Med vennlig hilsen
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Livsforsikrings- og pensjonsavdelingen

Sissel Rødevand
Direktør, avdelingsleder

Vedlegg: FNHs høringsuttalelse til utkastet til veiledning om fastsettelse av beregningsforutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger etter IAS 19 og NRS 6.

FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

Postadresse/Postal address: Pb. 2473 Solli, 0202 Oslo, Norway. Kontoradresse/ Visiting address: Hansteens gate 2, Oslo
Telefon/Telephone: (+47) 23 28 42 00, E-mail: fnh@fnh.no, web: www.fnh.no. Organisasjonsnr.: Finansnæringens
Hovedorganisasjon: NO 981 423 682, Finansnæringens Servicekontor: NO 969 000 938

Norsk RegnskapsStiftelse
Postboks 5864 Majorstuen
0308 Oslo

Dato: 28.03.2007

Vår ref.:2006/00872 – FJA/HH

Høringsuttalelse – veiledning om fastsettelse av beregningsforutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger etter IAS 19 og NRS 6

Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) viser til e-post fra Norsk RegnskapsStiftelse av 22.11.06 hvor det var vedlagt et høringsutkast til veiledning om fastsettelse av beregningsforutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger etter IAS 19 og NRS 6.

1. Hovedsynspunkter

FNH vil gi uttrykk for følgende hovedsynspunkter:

- Det bør foretas en nærmere vurdering av om norske ytelsesbaserte pensjonsordninger kan klassifiseres som innskuddsordninger i regnskapsmessig forstand.
- Det bør komme klart til uttrykk i veiledningen at bedriftsspesifikke forhold skal hensyntas i beregningene.
- Veiledningen bør kun gi retningslinjer for hvordan forutsetningene praktisk skal fastsettes og ikke angi bestemte satser.

2. Regnskapsføring av norske ytelsesordninger

FNH vil innledningsvis gi uttrykk for at vi mener at det bør foretas en nærmere vurdering av i hvilken grad pensjonskostnadene i norske ytelsesordninger må regnskapsføres slik det gjøres i dag, eller om disse ordningene kan klassifiseres som innskuddsordninger i regnskapsmessig forstand. Vi viser her til de synspunkter som lederen av Banklovkommissjonen, professor Erling Selvig, har kommet med. FNH vil utdype denne problemstillingen nærmere i et eget brev til RegnskapsStiftelsen.

3. Kommentarer til utkastet til veiledning

Av punkt 1.3 i utkastet fremgår at det enkelte foretak må selv fastsette forutsetningene og det må gjøres en konkret vurdering for den enkelte pensjonsordning. Videre fremgår at forhold hos det enkelte foretak og i den enkelte pensjonsordning kan medføre behov for å avvike fra anbefalingene. FNH vurderer det som viktig at det kommer klart til uttrykk i veiledningen at bedriftsspesifikke forhold skal hensyntas. For at beregningene skal gi riktigst mulig forpliktelse og kostnad er det nødvendig at foretakene benytter eget skjønn ved fastsettelse av forutsetningene.

FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

Postadresse/Postal address: Pb. 2173 Solli, 0202 Oslo, Norway. Kontoradresse/visitng address: Flausteeny gate 2, Oslo.
Telefon/Telephone: (+47) 22 26 42 00, e-mail: info@fnh.no, web: www.fnh.no. Organisasjonsnr./organisational no.:
Hovedorganisasjon: NO 081 423 652, Finansiellnæringens serviceforntor: NO 069 000 012

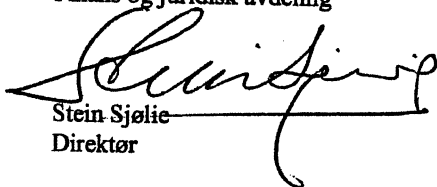
I utkastet angis et konkret forslag til beregningsforutsetninger på et bestemt tidspunkt. FNH mener at veiledningen kun bør gi nærmere retningslinjer for hvordan forutsetningene praktisk skal fastsettes og ikke angi bestemte satser. Dersom vårt syn ikke skulle bli tatt til følge på dette området, vil vi foreslå at parametrene oppgis med et spredningsmål, for eksempel gir minimums- og maksimumsverdier. Det er nødvendig å benytte to desimaler når det er tale om beregninger langt frem i tid.

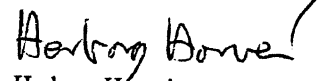
I punkt 5.1 omtales nettotariffen K2005. Vi gjør oppmerksom på at tariffen inneholder et valg mellom å benytte statisk eller dynamisk dødelighet i forhold til forventet dødelighetsutvikling fremover, og derfor ikke er helt entydig. Samtidig er det altså tatt hensyn til forventet dødelighetsutvikling fremover. Tariffen er ikke fritt tilgjengelig, men må kjøpes. Dette er for øvrig en nettotariff, det vil si en tariff uten kostnader og eventuelle sikkerhetsmarginer og tilpasninger til det enkelte selskap/pensjonskasses erfaringer må foretas av disse.

Vi kjenner oss ikke helt igjen i beskrivelsen av at uførerisikoen i livselskapenes premietariffer er overvurdert. FNH støtter konklusjonen om at det per i dag neppe finnes bedre estimater for uførerisikoen enn de foreliggende som er basert på historiske data. I FNH arbeides det med felles undersøkelser for livselskapene også på dette området, men dette arbeidet er ikke ferdigstilt.

Siden tariffen K2005 kun er tilgjengelig ved kjøp, antar vi at oppgivelse av dødssansynligheter og uføresansynligheter for forskjellig alder og kjønn kun skal foretas på et nivå som ikke gjør det mulig å estimere selve tariffen som benyttes. Vi vil gjerne kontaktes for å diskutere dette forholdet nærmere.

Med vennlig hilsen
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Finans og juridisk avdeling

Stein Sjølie
Direktør

Herborg Hørvei
Fagsjef

Finansdepartementet
Postboks 8008 - Dep.
0030 OSLO

Dato: 20.09.2007

Vår ref.:2006/00672 – LPA/RM
Deres ref.:

Regnskapsføring av pensjonsordninger opprettet etter lov om foretakspensjon

Det vises til den senere tids diskusjon om hvordan ytelsesbaserte pensjonsordninger skal regnskapsføres i Norge. I den forbindelse viser vi til brev fra Finansdepartementet til Kredittilsynet 29.06.07, der tilsynet bes om å gi en vurdering av sin oppfatning av spørsmålet.

I brevet fra departementet vises det også til at Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) har varslet en kartlegging av hvordan tilsvarende tjenstepensjoner og bedriftsforpliktelser regnskapsføres i andre land, samt i hvilken grad det faktisk finnes helt tilsvarende avtaler i andre land. En slik kartleggingen er nå foretatt av HRS Human Resource Services AB.

Vedlagt er til orientering kopi av brev fra FNH til Kredittilsynet av 20.09.07 med vedlagt kartleggingen av regnskapsføring på dette området i en del andre land.

Med vennlig hilsen
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Livsforsikrings- og pensjonsavdelingen

Sissel Rødevand
Direktør, avdelingsleder

Vedlegg

FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

contact us / for an address: Tel: 22 47 13 00 / 22 47 13 01 / Netværk: Rundtinnadresse / Visiting address: Hanstmanns gate 2, Oslo
tollfree: 1-800-01-97 / 1-800-28-42 00 / e-mail: finansn@fnh.no / www.fnh.no / Organisasjon nr.: Finansnæringens
næringsorganisasjon, NO 981 423 682 / Finansnæringens servicekontor: NO 969 000 918

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Dato: 06.11.2006
Vår ref.: 2006/00635
LPA/SR
Deres ref.:

Uførepensjon og etterlattepensjoner knyttet til innskuddspensjon

FNH har fått en henvendelse fra NHO angående utforming av uførepensjon og knyttet til innskuddspensjon. I dag etterspør foretakene stort sett uførepensjon uten rett til fripolise, dvs. pensjonen er basert på at det betales årlige risikopremier for uførepensjonen og ikke mer. FNH har konstatert at tilsvarende gjelder for etterlattepensjoner.

Ved fastsettelse av eksempelvis uførepensjonen tas det utgangspunkt i lønn og tjenestetid i foretaket, jf. brev fra Finansdepartementet til Høyres stortingsgruppe av 18.05.01. I brevet heter det at departementet

”...deler vurderingen av at det er naturlig at størrelsen på en eventuell uførepensjon beregnes på bakgrunn av medlemmets lønn og tjenestetid når uførepensjonen er tegnet etter lov om foretakspensjon i tilknytning til ordning opprettet etter innskuddspensjonsloven. Departementet ser dette som en naturlig tolkning av lov om foretakspensjon § 6-3 i tilfeller hvor alderspensjonen er en innskuddsordning etter lov om innskuddspensjon, og mener at det ikke er noe klart behov for å endre lovteksten på dette punktet.”

Det vil imidlertid etter hvert bli en rekke personer som ikke får med seg fripoliserettigheter for risikodekningene (uførepensjon og etterlattepensjoner) når de skifter arbeidsgiver. For en person som bare har hatt slike risikodekninger, vil et arbeidsskifte for eksempel ved 57 år, føre til at uførepensjonen og etterlattepensjoner typisk vil bli avkortet til kun å utgjøre 10/30 av fulle pensjoner. For personer som har vært med i ordninger hvor det er utstedt fripolise for uførepensjon og etterlattepensjon ved fratreden, vil pensjonene fra fripolisen komme i tillegg. Dette vil sikre en høyere total pensjon enn bare den fra tjenestepensjonsordningen.

Det er derfor behov for andre måter å kunne beregne størrelsen for uførepensjon og etterlattepensjoner tilknyttet innskuddspensjonsordninger. Det må være mulig å sikre at de personene som ikke har fripoliser likevel får fullverdige risikodekninger, samtidig som de som har slike fripoliser ikke får dobbelt dekning.

En mulig løsning kan være at størrelsen på risikodekningene kan bestemmes ut fra tjenestetid i ordninger med slike deknings, men uten fripoliserett.

For personer uten fripoliser vil da risikodekningene lett kunne bli større enn alderspensjonen, men størrelsen på alderspensjonen i en innskuddsbasert ordning vil uansett ikke være kjent før ved pensjonsalder.

Det er ønskelig å få en tilbakemelding fra departementet knyttet til om fastsettelsen av størrelsen på uførepensjon og etterlattepensjoner som foreslått som en mulig løsning over, kan tilbys innenfor lov om foretakspensjon.

Med vennlig hilsen
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Livsforsikrings- og pensjonsavdelingen

Sissel Rødevand
Sjefaktuar liv

Kopi Kredittilsynet

Vedlegg 3

Notat

Til : Vedlegg til høringsuttalelse til NOU 2009:13

Fra : Finansnæringens Hovedorganisasjon

Dato : 11.09.2009

Hvordan sammenligne kvaliteten i forskjellige tjenstepensjonsordninger

Når bedriften eventuelt skal velge den beste pensjonsordningen som de ansatte er omfattet av dersom tariffavtalen omfatter tjenstepensjonsordningene, må kvaliteten i tjenstepensjonene kunne sammenlignes.

Innskuddsnivåer kan sammenlignes. Ytelsesnivåer kan sammenlignes. Hva som er best mellom ytelse og innskudd er verre å vurdere, både fordi det er vanskelig å forutsi hvordan disse to utvikler seg med henholdsvis lønn og avkastning, og fordi innskuddspensjon også dekker lavtlønnede, mens ytelsespensjon gjerne gir mer til høytlønnede.

Når det gjelder å vurdere risikodekninger opp mot hverandre, er dette også vanskelig. Det er bedre å ha uførepensjon enn å ikke ha det. Det er en bedre ytelse å ha uførepensjon med fripoliseoppbygging enn uten fripoliseoppbygging. Om det å ha etterlattedekninger er bedre enn å ikke ha, vil være avhengig av om en har etterlatte eller ikke, og i så fall hvilke type etterlatteforhold det er snakk om (ektefelle, samboer, barn). Det vil ikke være mulig å vurdere om en 66 % ordning med samboerpensjon vil være bedre eller dårligere enn en 67 % ordning uten samboerpensjon. Å sammenligne hva som er best av uførepensjon og etterlattedekninger, av uførepensjon og en høyere alderspensjon er også vanskelig, eller å sammenligne livsvarige alderspensjon kontra opphørende alderspensjon med bedre risikodekninger.

Ut fra dette vil det i de fleste tilfellene *ikke* være mulig å avgjøre hva som er den beste ordningen. Det vil kunne bli konflikter der enkeltpersoner vil komme dårligere ut enn hva som egentlig fremgår av deres tariffavtale. Dette vil være tilfellefor eksempel hvis en person blir med i en god ytelsesordning, men ikke får noe fra denne på grunn av lav lønn, mens vedkommende ville fått pensjon fra en innskuddsordning.